

ODLUKA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE
broj: U-III-4149/2014 od 24. srpnja 2015.

S A Ž E T A K

U ovoj se odluci ne ispituje je li podnositelj kriv za kazneno djelo ratnog profiterstva i kazneno djelo primanja mita za koja je pravomoćno osuđen, jer Ustavni sud Republike Hrvatske za to nije nadležan. Na Ustavnom je sudu da ispita je li u podnositeljevom slučaju poštovan zakonodavni okvir države, a osobito je li taj okvir tumačen u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, i jesu li u granicama koje optuženicima jamče Ustav i Konvencija podnositelju bila osigurana sva jamstva pravičnog suđenja i svi mehanizmi pravne zaštite predviđeni pozitivnim hrvatskim zakonodavstvom.

Ova odluka, kojom se ukidaju presude kaznenih sudova u slučaju Hypo i INA-MOL, ne smije se uzimati kao dokaz da je podnositelj bio žrtva političkog progona ili sudskog konformizma, kao što se neosnovano tvrdi u ustavnoj tužbi.

Samo su kazneni sudovi nadležni presuđivati o krivnji podnositelja za počinjenje kaznenih djela za koja ga se tereti u slučajevima Hypo i INA-MOL, pri čemu su dužni poštovati pravna stajališta Ustavnog suda izražena u ovoj odluci.

ZNAČENJE KRATICA:

Djela/31-1 - kaznena djela u smislu članka 31. stavka 1. Ustava koja su bila propisana i pravno određena u KZRH-u/77-91 i KZ-u/97 u razdoblju od 30. svibnja 1990. do 15. siječnja 1998., a koja su navedena u ZoNKD-RPiPP-u (oznaka "/31-1" = članak 31. stavak 1. Ustava)

ESLJP - Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu

Kazneni sud - Županijski sud u Zagrebu, zajedno s Vrhovnim sudom Republike Hrvatske koji je potvrdio pravilnost postupanja i pravnih stajališta prvostupanjskog suda u slučajevima Hypo i INA-MOL

KZRH/77-91 - Kazneni zakon iz 1977. (na snazi do 1. siječnja 1998.)

KZ/97 - Kazneni zakon iz 1997. (stupio na snagu 1. siječnja 1998.)

KZ/11 - Kazneni zakon iz 2011. (stupio na snagu 1. siječnja 2013.)

Korupcijski sporazum - oznaka za postignuti dogovor o mitu između primatelja i davatelja mita, prihvaćena u praksi Vrhovnog suda

Promjena Ustava/2010 - četvrta Promjena Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 76/10.) koja je stupila na snagu 16. lipnja 2010.

Ratno stanje - ratno stanje ili neposredna ugroženost neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti države

RPiPP-djela/31-4 - kaznena djela ratnog profiterstva i kaznena djela iz procesa pretvorbe i privatizacije u smislu članka 31. stavka 4. Ustava (RP = ratno profiterstvo; PP = pretvorba i privatizacija; oznaka "/31-4" = članak 31. stavak 4. Ustava)

ZoNKD-RPiPP - Zakon o nezastarijevanju kaznenih djela ratnog profiterstva i kaznenih djela iz procesa pretvorbe i privatizacije iz 2011.

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

SLUČAJ HYPO

ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

Podnositelj je pravomoćno proglašen krivim zbog počinjenja kaznenog djela protiv službene dužnosti - zlouporabom položaja i ovlasti (djelo/31-1) s obilježjima ratnog profiterstva (RPiPP-djelo/31-4).

Prema pravomoćnoj osudi, kazneno djelo u slučaju Hypo podnositelj je počinio od kraja 1994. do 22. ožujka 1995. u Zagrebu i Republici Austriji, u vrijeme kada je u Hrvatskoj trajao Domovinski rat.

Djelo/31-1 sastojalo se u tome što je podnositelj, kao zamjenik ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske, a prema nalogu nadređene osobe (ministra) u jednom razdoblju tijekom pripreme kreditnog posla s austrijskom Hypo bankom bio pregovarač u ime Vlade Republike Hrvatske o uvjetima ugovora o kreditu (kojim bi Hypo banka odobrila Vladi kredit za kupnju zgrada veleposlanstava Republike Hrvatske u svijetu). Podnositelj, u namjeri da sebi pribavi znatnu imovinsku korist tijekom tih pregovora, koristeći položaj pregovarača, dogovorio je da mu ta banka za sudjelovanje u pregovorima te kao protuuslugu za njezin ulazak na hrvatsko tržište, isplati proviziju u gotovini, i to u visini od 5% odobrenog kredita, što je i učinjeno.

USTAVNOPRAVNA PITANJA

1) Pravilo blaže kazne (blažeg zakona)

Članak 31. stavak 1. Ustava propisuje da "nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego je počinjeno nije bilo utvrđeno zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno djelo, niti mu se može izreći kazna koja nije bila određena zakonom. Ako zakon nakon počinjenog djela odredi blažu kaznu, odredit će se takva kazna".

Opće je pravilo materijalnog kaznenog prava da se prema počinitelju primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme kad je kazneno djelo počinjeno. Samo ako se nakon počinjenja kaznenog djela, a prije donošenja pravomoćne presude, zakon jedanput ili više puta izmijeni primjenjuje se zakon koji je blaži odnosno najblaži za počinitelja. Obrazloženja sudskih presuda moraju sadržavati ozbiljne, dostatne i relevantne razloge iz kojih je moguće s izvjesnošću utvrditi je li pravilo blažeg zakona u svakom pojedinom slučaju poštovano.

U vezi s pravilom blažeg zakona, u slučaju Hypo došlo je do povrede članka 31. stavka 1. i članka 29. stavka 1. Ustava.

Sažetak obrazloženja povrede

1. Županijski sud u Zagrebu primijenio je kao mjerodavno materijalno kazneno pravo - KZ/97.

Pozivajući se na pravilo blažeg zakona, Vrhovni sud Republike Hrvatske primijenio je kao mjerodavno materijalno kazneno pravo - KZ/11.

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

2. Nijedan od tih dvaju zakona nije bio na snazi u relevantno vrijeme počinjenja djela (od kraja 1994. godine do 22. ožujka 1995.).

U vrijeme počinjenja djela bio je na snazi KZRH/77-91.

3. KZRH/77-91 ne spominje se ni u prvostupanjskoj ni u drugostupanjskoj presudi.

U osporenoj prvostupanjskoj presudi ne postoji obrazloženje razloga zbog kojih je u kaznenom postupku pred Županijskim sudom u Zagrebu primijenjen KZ/97, a ne KZRH/77-91 koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela.

U osporenoj drugostupanjskoj presudi ne postoji obrazloženje razloga zbog kojih je Vrhovni sud u žalbenom postupku - primjenjujući pravila blažeg zakona - stavio u odnos KZ/11 prema KZ-u/97, ali ne (i) prema KZRH-u/77-91.

4. Budući da zbog toga nije bilo moguće s izvjesnošću utvrditi je li u slučaju podnositelja poštovano pravilo blažeg zakona, došlo je do povrede:

- pravila blažeg zakona u vezi s ustavnim jamstvom blaže kazne iz članka 31. stavka 1. Ustava,

- ustavnog prava na obrazloženu sudsku presudu u dijelu koji se odnosi na pravilo blažeg zakona (članak 29. stavak 1. Ustava).

2) Pravna utvrđenost kaznenog djela ratnog profiterstva

Člankom 5. Promjene Ustava/2010 dopunjen je članak 31. Ustava novim stavkom 4., koji je propisao: "Ne zastarijevaju kaznena djela ratnog profiterstva i kaznena djela iz procesa pretvorbe i privatizacije počinjena u vrijeme Domovinskog rata i mirne reintegracije, ratnog stanja i neposredne ugroženosti neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti države, propisana zakonom ...".

Kaznena djela ratnog profiterstva vezana su uz počinitelje koji su u razdoblju od 30. svibnja 1990. do 15. siječnja 1998. iskorištavanjem ratnog stanja protupravno pribavili nerazmjernu imovinsku korist kaznenim djelima kataloški navedenima u ZoNKD-RPiPP-u (primjerice, prijevarama, utajama poreza, pranjem novca, pronevjerama, zlouporabama položaja i ovlasti, mitom i sl.). Sva su ta djela, kataloški navedena u ZoNKD-RPiPP-u, već bila propisana u zakonima kao kaznena djela i u razdoblju od 30. svibnja 1990. do 15. siječnja 1998. (skraćeno ih se naziva: djela/31-1).

ZoNKD-RPiPP je u članku 7. stavku 1. propisao da djela/31-1 postaju kaznena djela ratnog profiterstva (RPiPP-djela/31-4) "ako je njima **ostvorena nesrazmjerna imovinska korist** podizanjem cijena robe koja je u nestašici, prodajom državne imovine znatno ispod njezine vrijednosti **ili na drugi način iskorištavanjem ratnog stanja** i neposredne ugroženosti neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti države". Time je normativno izrazio snažnu osudu svih počinitelja takvih kaznenih djela jer su oni pridonijeli općoj destrukciji nacionalnog gospodarskog sustava, beskrupuloznoj devastaciji nacionalne imovine i globalnom osiromašenju nacije u najosjetljivijem razdoblju novije hrvatske povijesti.

Uvažavajući zahtjev vladavine prava da se države ne smiju retroaktivno miješati u slučajeve u kojima je prije nastupila zastara kaznenog progona, Ustavni sud je u odluci

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

utvrdio da je novi stavak 4. članka 31. Ustava otvorio, i to s djelovanjem *pro futuro*, vremenski neograničene mogućnosti kaznenog progona počinitelja kaznenih djela/31-1 i nakon što isteknu rokovi za zastaru njihovog kaznenog progona, pod uvjetom da za ta djela na dan stupanja na snagu Promjene Ustava/2010 (16. lipnja 2010.) nije nastupila zastara i da ona imaju zakonska obilježja propisana člankom 7. stavkom 1. ZoNKD-RPiPP-a.

Zbog propusta sudova da pravno utvrde je li u slučaju Hypo postojalo kazneno djelo ratnog profiterstva, povrijeđena su ustavna jamstva podnositelja iz članka 31. stavka 1. i članka 31. stavka 4. u vezi s člankom 31. stavkom 1. Ustava.

Sažetak obrazloženja povrede

1. Ni Županijski sud u Zagrebu ni Vrhovni sud nisu ispitali je li djelo/31-1 (to jest kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti za koje je osuđen podnositelj) bilo u zastari na dan kad je na snagu stupila Promjena Ustava/2010 (16. lipnja 2010.).

Time su u osnovi propustili utvrditi je li uopće postojala pravna mogućnost kaznenog progona, suđenja i penalizacije podnositelja za slučaj Hypo. Naime, u slučaju da je nastupila zastara za djelo/31-1 na dan stupanja na snagu Promjene Ustava/2010, ne bi bilo pravne mogućnosti kaznenog progona za kazneno djelo ratnog profiterstva u smislu članka 7. ZoNKD-RPiPP-a.

2. Nadalje, ni Županijski sud u Zagrebu ni Vrhovni sud nisu ispitali jesu li u slučaju Hypo uz obilježja djela/31-1 postojala i zakonska obilježja kaznenog djela ratnog profiterstva propisana člankom 7. stavkom 1. ZoNKD-RPiPP-a. To se u prvom redu odnosi na "nesrazmjernu" imovinsku korist koja, zajedno s drugim obilježjima iz članka 7. stavka 1. ZoNKD-RPiPP-a, čini bitno obilježje kaznenog djela ratnog profiterstva.

3. "Nesrazmjernost" ostvarene imovinske koristi mora biti rezultat svjesnog iskorištavanja ratnog stanja, i to tako da je uvijek ostvarena na teret ili na štetu materijalnih uvjeta života stanovništva u ratu, gospodarskih potencijala društva odnosno na teret ili na štetu državne imovine odnosno drugih imovinskih interesa ili probitaka države u ratu. Naime, kada se pravnim ili faktičnim poslovima, pothvatima ili postupanjima u smislu članka 7. stavka 1. ZoNKD-RPiPP-a počini djelo/31-1 i njime ostvari znatna imovinska korist iskorištavanjem ratnog stanja (što dovodi do otežavanja materijalnih uvjeta života stanovništva, uništavanja gospodarskih potencijala društva ili slabljenja imovinskog supstrata države), onda tako ostvarena znatna protupravna imovinska korist još (dodatno) mora biti i "nesrazmjerna" da bi došlo do ostvarenja bića kaznenog djela ratnog profiterstva. U odnosu prema kojim vrijednostima se ta nerazmjernost pribavljene imovinske koristi mjeri i ispituje ovisi o okolnostima svakog konkretnog slučaja, što u sudskim postupcima utvrđuju kazneni sudovi.

U slučaju Hypo kazneni sud zadržao se samo na "znatnoj" imovinskoj koristi ostvorenoj djelom/31-1 i na tom je zakonskom konceptu imovinske koristi (kao "znatne") - koji je sadržan u kaznenim zakonima, ali ne u ZoNKD-RPiPP-u - izveo postojanje kaznenog djela ratnog profiterstva. Novi zakonski koncept imovinske koristi kod kaznenog djela ratnog profiterstva (kao "nesrazmjernu") kazneni sud nije spomenuo ni na jednom mjestu u osporenoj presudi.

4. ZoNKD-RPiPP propisao je u članku 7. stavku 1. da se nerazmjerna imovinska korist može ostvariti i "na drugi način" (osim onih načina koji su u toj odredbi izrijekom navedeni). Stoga inkriminirani pravni ili faktični poslovi, pothvati ili postupanja uvijek

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

moraju biti stavljeni u korelaciju sa zahtijevanom nerazmjernošću ostvarene protupravno pribavljene koristi.

Kazneni sud protumačio je tu odredbu tako da taj "drugi način" nije stavio ni u kakvu korelaciju sa zahtijevanom nerazmjernošću same ostvarene koristi (koja, kao što je prethodno rečeno, uvijek mora biti rezultat svjesnog iskorištavanja ratnog stanja na teret ili na štetu materijalnih uvjeta života stanovništva, gospodarstva ili probitaka države u ratu).

SLUČAJ INA-MOL

ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

Podnositelj je pravomoćno proglašen krivim i osuđen zbog počinjenja kaznenog djela protiv službene dužnosti - primanjem mita, opisano i kažnjivo po članku 347. stavku 1. KZ-a/97.

Prema pravomoćnoj osudi, podnositelj je početkom 2008. godine u Zagrebu, kao predsjednik Vlade, sa Zsoltom Tamasom Hernadijem, predsjednikom uprave mađarske naftne kompanije MOL, dogovorio da će za iznos od 10 milijuna eura (10.000.000,00 eura) poduzeti sve kako bi se zaključila izmjena i dopuna Ugovora o međusobnim odnosima dioničara koji se odnosi na INA-u (iz 2003.), i to na način da će Republika Hrvatska omogućiti MOL-u prevladavajući utjecaj nad INA-om i sklopiti ugovor o izdvajanju plinskog poslovanja iz INA-e u dijelu koji INA-i stvara gubitak, a koji će u cijelosti preuzeti Republika Hrvatska. Time je Vlada donijela odluku koja je protivna interesima Republike Hrvatske jer je sklopljenim ugovorima došlo do ovisnosti društva od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku o inozemnoj pravnoj osobi, ocijenio je kazneni sud.

USTAVNOPRAVNA PITANJA

1) Predsjednik Vlade i predsjednik političke stranke kao "službene osobe" - primatelji mita

Kazneno djelo protiv službene dužnosti - primanjem mita pripada skupini tzv. *delicta propria*, to jest posebnih kaznenih djela koja mogu počiniti samo osobe s određenim svojstvom. Za počinjenje kaznenog djela protiv službene dužnosti - primanjem mita potrebno je:

- a) da je djelo počinjeno u svojstvu službene ili odgovorne osobe,
- b) da je ta osoba primila dar ili kakvu drugu imovinsku ili neimovinsku korist (u daljnjem tekstu: mito), ili da je primila obećanje mita,

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

c) da je ta osoba primila mito ili obećanje mita radi toga da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti.

Ako osoba nema svojstvo "službene ili odgovorne osobe", tada nisu ostvarena sva obilježja kaznenog djela mita kao pretpostavka za utvrđivanje ostalih elemenata kaznenog djela, napose protupravnosti i krivnje.

Pojam službene osobe bio je definiran u članku 89. stavku 3. KZ-a/97. U toj su odredbi državni dužnosnici koji mogu imati svojstvo "službene osobe" taksativno nabrojani. Među njima nije bio naveden predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Unatoč tome, kazneni sud je primijenio članak 89. stavak 3. KZ-a/97 na podnositelja kao predsjednika Vlade, a da za to nije dao nikakvo obrazloženje.

U vezi s određenjem podnositelja kao "službene osobe" u slučaju INA-MOL povrijeđeni su:

- članak 29. stavak 1. Ustava, u dijelu koji se odnosi na nedostatak obrazloženja primjene članka 89. stavka 3. KZ-a/97 na podnositelja kao predsjednika Vlade,
- članak 31. stavak 1. Ustava, u dijelu slučaja INA-MOL koji se odnosi na djelovanje podnositelja kao predsjednika političke stranke.

Sažetak obrazloženja povrede

1. U slučaju INA-MOL, prvi put u hrvatskoj pravnoj povijesti, optužena je i osuđena osoba koja je obnašala dužnost predsjednika Vlade. Budući da je to bio prvi slučaj u sudskoj praksi, kazneni sud bio je dužan protumačiti i obrazložiti razloge zbog kojih smatra da predsjednika Vlade treba podvesti pod članak 89. stavak 3. KZ-a/97, iako u njemu predsjednik Vlade nije naveden. Imajući u vidu da je riječ o kaznenopravnom području, ne može biti samorazumljiva, a ponajmanje ustavnopravno opravdana, ovlast tijela kaznenog progona i kaznenog suda da automatski podvode pod članak 89. stavak 3. KZ-a/97 državne dužnosnike koji u njemu nisu navedeni, a da se o tome u sudskoj presudi ne navede ni jedna riječ, osobito stoga što je svojstvo "službene ili odgovorne osobe" konstitutivno obilježje bića kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ-a/97.

Budući da je sudsko razjašnjenje tog pitanja u cijelosti izostalo, povrijeđeno je ustavno pravo na obrazloženu sudsku odluku u dijelu koji se tiče primjene članka 89. stavka 3. KZ-a/97 (a time i članka 347. stavka 1. KZ-a/97) na podnositelja u svojstvu predsjednika Vlade.

2. Kazneni sud osudio je podnositelja i za radnje koje je u slučaju INA-MOL poduzimao kao tadašnji predsjednik političke stranke, iako predsjednik političke stranke nije i ne može biti "službena osoba" u smislu članka 89. stavka 3. KZ-a/97, niti može počinuti inkriminiranu službenu radnju. S ustavnopravnog aspekta, poistovjećivanje državnih i stranačko-političkih funkcija nije dopušteno u višestranačkom demokratskom sustavu (članak 3. Ustava) jer briše razliku između državne i stranačke politike.

Stoga je podnositelju povrijeđeno ustavno pravo na pravnu utvrđenost kaznenog djela primanja mita u smislu članka 31. stavka 1. Ustava, u dijelu slučaja INA-MOL koji se odnosi na podnositeljeve radnje kao predsjednika političke stranke.

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

2) Dokaz primanja mita: ocjena kaznenog suda da su ugovori koje je Vlada sklopila s MOL-om protivni interesima Republike Hrvatske

Vlada je 29. siječnja 2009. dala suglasnost, a 30. siječnja 2009. sklopila s MOL-om dva ugovora: Prvu izmjenu i dopunu Ugovora o međusobnim odnosima dioničara koji se odnosi na INA-u (iz 2003.) i Glavni ugovor o plinskom poslovanju.

Kazneni sud u dokaznom je postupku kao prvo "sporno" pitanje ispitao jesu li ti ugovori "protivni interesima Republike Hrvatske". Nakon toga je vlastitu sudsku ocjenu o štetnosti tih ugovora za Republiku Hrvatsku iskoristio kao dokaz da je podnositelj primio mito.

Budući da se u kaznenom postupku primanje mita dokazivalo preko prethodne ocjene da su ugovori, sklopljeni između Vlade i MOL-a, suprotni interesima Republike Hrvatske:

- zamagljene su granice između kaznene odgovornosti podnositelja za primanje mita i političke odgovornosti Vlade za sklopljene ugovore u smislu članka 112. Ustava,
- povrijeđen je članak 29. stavak 1. Ustava jer se kazneni sud poslužio nedopuštenom metodom dokazivanja individualne krivnje optuženika za primanje mita.

Sažetak obrazloženja povrede

1. U kaznenim postupcima u kojima se predsjedniku Vlade sudi za korupcijsko djelo primanja mita kako bi utjecao na sklapanje nekog pravnog posla iz nadležnosti Vlade pitanje je li taj pravni posao bio "protivan interesima Republike Hrvatske" nije "sporno pitanje" koje se treba dokazivati u kaznenom postupku.

Naime, sama činjenica što osoba koja obnaša dužnost predsjednika Vlade traži ili prima mito kako bi u granicama svoje ovlasti utjecala na sklapanje nekog pravnog posla iz nadležnosti Vlade, sam taj pravni posao čini *a priori* koruptivnim u supstantivnom (materijalnom) smislu, a samu njegovu koruptivnost *prima facie* dokazanom. Stoga je svaki takav posao *per definitionem* protivan interesima Republike Hrvatske, neovisno o tome je li po svojim stvarnim učincima ili dominantnim političkim procjenama (više ili manje) povoljan odnosno nepovoljan ili pak izrazito štetan za Republiku Hrvatsku.

Stoga je u kaznenom postupku potrebno dokazati postojanje korupcijskog sporazuma, to jest da je predsjednik Vlade primio mito ili obećanje mita kako bi utjecao na sklapanje konkretnog pravnog posla iz nadležnosti Vlade. S obzirom na ustavni položaj i funkcije predsjednika Vlade, time bi bilo dokazano i da je taj pravni posao protivan interesima Republike Hrvatske.

2. U slučaju INA-MOL kazneni sud - da bi dokazao krivnju podnositelja za primanje mita u slučaju INA-MOL - postavio je dokazni postupak tako da je pitanje jesu li ugovori između Vlade i MOL-a bili protivni interesima Republike Hrvatske proglasio "spornim". Tako je ono postalo samostalno pitanje koje se trebalo dokazati i koje je kazneni sud prvo dokazivao u kaznenom postupku.

Dakle, u kaznenom postupku, u kojem se trebalo odlučivati isključivo o individualnoj kaznenoj odgovornosti predsjednika Vlade za primanje mita, kazneni sud preuzeo je na sebe - parafraziraju li se riječi ESLJP-a - ovlast "demokratske hrvatske države" da ocjenjuje jesu li ugovori "na štetu njezinih gospodarskih interesa" (presuda *Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, 1994., § 72.). Pri tome, ta ocjena kaznenog suda u osnovi je bila rezultat slobodne sudačke ocjene dokaza provedenih u okviru kaznenog postupka, a ne "testa javnog interesa" izgrađenog u praksi ESLJP-a, u kojemu

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

bi Zakon o privatizaciji INA-e, kojim je Hrvatski sabor postavio granice interesa Republike Hrvatske u odnosu na INA-u, imao središnje mjesto.

Dokazivanjem u kaznenom postupku da su sklopljeni ugovori između Vlade i MOL-a bili protivni interesima Republike Hrvatske, ne uzimajući istodobno u obzir zaštićeno područje interesa Republike Hrvatske koje je odredio Zakon o privatizaciji INA-e (pri čemu se sudovi nisu bavili ni pitanjem je li djelovanje Vlade bilo zakonito odnosno jesu li sporni ugovori bili protivni tom zakonu), sudovi su u slučaju INA-MOL nepotrebno otvorili pitanja poput ovih: smiju li se tijela kaznenog pravosuđa na opisani način miješati u ustavne zadaće zakonodavne i izvršne vlasti (članak 4. Ustava), i gdje završava kaznena odgovornost za primanje mita predsjednika Vlade, a započinje politička odgovornost Vlade za sklapanje spornih ugovora (članak 112. Ustava).

3. Nakon što je u kaznenom postupku dokazao da su ugovori koje je s MOL-om sklopila Vlada bili protivni interesima Republike Hrvatske, kazneni sud tu je svoju ocjenu onda iskoristio kao dokaz da je podnositelj primio mito.

Osim što je značio instrumentalizaciju državnog interesa radi dokazivanja individualne krivnje optuženika za primanje mita, takav je pristup stvorio snažan vanjski dojam da se predsjedniku Vlade stavlja na teret, uz kazneno djelo za koje je optužen i osuđen (primanje mita), i posebno težak krimen, to jest svjesno postupanje protivno interesima Republike Hrvatske. Međutim, treba uzeti u obzir da se podnositelja u slučaju INA-MOL nikada nije teretilo ni za jedno drugo kazneno djelo osim primanja mita. Štoviše, tijelo kaznenog progona odustalo je od optužbe da je podnositelj u slučaju INA-MOL počinio kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti predsjednika Vlade. Istodobno, međutim, tijelo kaznenog progona ostalo je u optužnici (u kojoj je bilo navedeno samo djelo primanja mita) kod činjeničnog opisa djela kako je ono bilo prikazano u nalogu o provođenju istrage (u kojem su bila navedena dva djela, to jest i primanje mita i zlouporaba položaja i ovlasti). Županijski sud prihvatio je pravnu oznaku djela kakvu je u optužnici odredilo tijelo kaznenog progona (samo primanje mita).

Dokazivanje konkretnog kaznenog djela primanja mita (preko dokazivanja da su ugovori Vlade i MOL-a protivni interesima Republike Hrvatske) bilo je postavljeno tako da je na kraju bio kompromitiran dokazni postupak kao cjelina, do stupnja koji se mora kvalificirati kao povreda podnositeljevog prava na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava.

4. S obzirom na opisanu kompromitiranost cjelokupnog dokaznog postupka, u ustavnosudskom postupku nije bilo potrebe baviti se prigovorima podnositelja vezanima uz prihvaćanje i ispitivanje pojedinih dokaza u provedenom kaznenom postupku.

***

Kad je riječ o arbitražnom postupku u predmetu PCA Case No 2014-15 koji se vodi pred Arbitražnim sudištem u Ženevi u povodu tužbe Republike Hrvatske protiv MOL-a od 17. siječnja 2014., podaci koje je Ustavnom sudu dostavilo nadležno ministarstvo pokazuju da je tužbeni zahtjev Republike Hrvatske usmjeren na poništavanje Glavnog ugovora o plinskom poslovanju od 30. siječnja 2009. i Prve izmjene dioničarskog ugovora INA-MOL od 30. siječnja 2009., što nije predmet ni sudskog kaznenog postupka protiv podnositelja ni postupka pred Ustavnim sudom.

Predmet ove odluke Ustavnog suda nije ni ocjena suglasnosti sklopljenih ugovora (ugovora između INA-e i MOL-a od 17. srpnja 2003., Prve izmjene dioničarskog ugovora INA-MOL od 30. siječnja 2009., Glavnog ugovora o plinskom poslovanju od 30. siječnja

Ovaj sažetak ima narav priopćenja za javnost i nitko se ne smije na njega pozivati kao na pravni izvor, pravo ili pravnu osnovu. Ovaj sažetak nema karakter tumačenja odluke Ustavnog suda.

2009., te Prve izmjene i dopune Glavnog ugovora o plinskom poslovanju od 16. prosinca 2009.) s mjerodavnim hrvatskim zakonima i drugim propisima, pravilima i mjerilima Europske unije i europskim standardima u području domaćeg i međunarodnog trgovačkog prava i drugim pripadajućim pravnim područjima.

Odluke domaćih sudova, uključujući one Ustavnog suda, općenito ne bi mogle imati utjecaja na arbitražne postupke koje Republika Hrvatska pokreće ili vodi u području međunarodnog trgovačkog prava. Opće je načelo da arbitražna sudišta nisu vezana pravomoćnim presudama domaćih sudova, pa ni odlukama nacionalnih ustavnih sudova, jer te presude i odluke arbitražna sudišta smatraju činjenicama. Ta sudišta sama procjenjuju stvar u predmetu koji rješavaju.